

Контекст, големи данни и индивидуализиране на потребителите

Тодор Христов

Резюме: Статията твърди, че контекстът е продукт на контекстуализиране, че контекстуализирането е елемент не само на всекидневната или критическата интерпретация, но и на мащабни апарати като полицията, както и че контекстуализирането се характеризира със специфична икономия. Ще опитам да покажа, че големите данни са променили радикално икономията на полицейското контекстуализиране, правейки възможно прилагането на статистически технологии не само към териториализирани населеня, но и към поведението на детериториализирани и индивидуализирани населеня като потребителите на социални мрежи или активистките групи. С тази цел са анализирани два случая на индивидуализиране на потребители, извлечени от документите на Агенцията по национална сигурност на Съединените щати, публикувани от Едуард Сноудън.

Ключови думи: контекст, дълбоко описание, сигурност, големи данни, управляемост, Фуко

Тодор Христов преподава теория на литературата в СУ „Св. Климент Охридски“. Той е доктор по теория на литературата и социология. Последната му книга анализира Априлското въстание като опит за създаване на режим на суверенитет без суверен, предугаждащ много от предимствата и недостатъците режимите, на чийто възход сме свидетели днес. Основните му изследователски интереси са изследванията на властта, критическата теория и биополитиката. E-mail: todor_hristov@gbg.bg

1. Контекст и контекстуализиране

Контекстът не е даден. Той трябва да бъде създаден.

Да си представим, че някой мига. Какво означава това?

За да реша, трябва да свържа мигането му с друго. Например какво е казал, какво иска да каже, какво е направил или ще направи, каква е ситуацията, как е било в други случаи, как би могло да бъде. Да наречем това дълбоко описание.¹

Да приемем, че съм свързал мигането му с нещо, което иска да ми подсказе. Трябва ли да го свържа също и с това, че не иска да го каже? Щом предпочита да говори с лицето вместо с езика си, дали намигването му не е свързано с нещо нередно, дали не ме свързва с нещо нередно? С какво го свързват останалите, чиито погледи пресичат очите ни?

Ако не спра да правя връзки, моето дълбоко описание може да се окаже бездълбно. Но за да ги прекъсна сполучливо, е необходимо внимателно пресмятане. Тъкмо затова то е не инцидент, а изкусна практика, практическо изкуство.

Вложил съм в изтъкването на връзки време, сили, знания, опит, умение. Ако ги прекъсна, преди да съм достигнал даден предел, мигането би останало неопределено, вложеното в производството на знаковата му стойност би се обезценило, то би се оказало прахосано.

От друга страна, ако продължа да правя връзки отвъд даден предел, бих прахосвал това, което влагам, в изтъкването на излишни връзки. Нещо повече, мигането би се оказало свръхопределено, би изгубило знаковата си стойност, би се превърнало в празно означаващо.

За да прекъсна дълбокото си описание сполучливо, трябва да пресметна този предел на знаковата стойност. Но той е определен от потребителната стойност на знака, която на свой ред зависи от употребата му в конкретна ситуация. Поради това аз го пресмятам, както поведението си във всекидневни ситуации, без да мога да разчитам нито на успокояващата сигурност на числата, нито на вдъхновяващата несигурност на критиката, лишен дори от минималната степен на сигурност, каквато предполага несигурността.

¹ Gilbert Ryle, "The Thinking of Thoughts: What is Le Penseur doing", *Collected Papers*. Vol. 2. London: Routledge, 1971, 496-498.

Тъй като пресмятането ми е радикално несигурно, тъй като зависи от една несигурна ситуация, винаги може да се окаже, че е било друго. Другият може да е искал да каже друго, да е искал да го каже на другото, да не е знаел какво да каже, да не е искал да каже нищо, да страда от тик. Мигането му може да е било дори просто премигане.

Щом прекъсвам тъканта от връзки, винаги остава друго, което съм пропуснал. Поради това връзките, които съм направил, винаги могат да се преплетат с друго. Възможността да се окаже друго е вътъкът на всекидневната рационалност. Тя също трябва да бъде изкусно вплетена в практическите ми пресмятания.

Но ако съм успял да изтъка връзки, да прекъсна тъканта им, да втъка в нея възможността за друго, мигането на другия вече има контекст. То е станало намигане, придобило е знакова стойност и аз вече знам достатъчно за практическите си цели, знам как да отвърна.

Контекстът на един знак е бил откриван в знаците, с които го свързват синтагматични или парадигматични отношения, в тялото, с което го свързва актът на изказване, в нещата, чиито връзки изплитат средата на изказващото тяло. Но за да станат контекст, върху тях трябва да бъде извършена работа. За целите на тази статия ще наричам тази работа контекстуализиране. Ще опитам да покажа, че контекстът е продукт на ситуирани режими на контекстуализиране, които се характеризират със специфична икономия, променяща се под влияние на големите данни.

2. Полицейското контекстуализиране

Контекстът може да бъде произвеждан с апарати.

Когато контекстуализираме всекидневно поведение или думи, използването на апарати би било прахосничество. Но когато контекстът надхвърли определен мащаб, то става необходимо. Ще илюстрирам работата им с начините, по които произвежда контекст един полицейски апарат от зората на модерността.

През пролетта на 1749 г. парижката полиция научава, че сред гражданите се разпространява ода с начален стих „Чудовище, чиято черна ярост“. За да реши дали тя е покушение срещу името на краля, опит за символно царевичество, полицията трябва да я контекстуализира.

Полицията свързва одата с политическо събитие – изгнанието на министъра на флота, доскоро доминирал кабинета. Но за да прецени кой всъщност е представен като чудовище, тя трябва да изясни какво иска да каже одата и следователно да я свърже с

изказващ субект, с тяло.

То дълго се изплъзва на хилядите информатори, следящи казаното по площадите, в парковете, в кафенета, край бариерите и кабините за събиране на такси.² В крайна сметка съвестен гражданин съобщава, че е чул одата от студент по медицина. Полицията арестува студента, а съвестта на гражданина е възградена с 12 луидора, почти едногодишна заплата на обикновен работник.³

Но арестуваният студент по медицина твърди, че е преписал одата от студент по теология. Полицията арестува и него, но той я е научил от друг студент по теология. Полицията арестува и него, и всеки следващ, към който отпращат вече арестуваните.

След няколко месеца мрежата от свързани от одата тела се е разраснала прекомерно. Разследването е отнело много време, изразходвало е много средства, в Бастилията са затворени вече четиринадесет души, в джобовете им са открити още шест стихотворения, пет от които на свой ред заподозрени в опит за покушение срещу името на краля.⁴ Търпението на краля е достигнало своя предел.

Сега вече колкото повече връзки прави полицията, толкова повече изглежда, че нищо не прави. Разследването трябва да бъде прекъснато. Но ако бъде прекъснато не на място, изразходваното време, вложените средства, използваните сили, затворените тела биха се оказали прахосани. За да открие мястото, в което би могла да го прекъсне сполучливо, полицията опитва да насложи върху мрежата от тела мрежа от намерения. Но тя се разраства дори по-бързо: студентът по медицина твърди, че е спрял да преписва одата, веднага щом е разбрал, че тя накърнява името на краля, студентът по теология – че е рецитирал одата в израз на възмущение, останалите арестувани – че им е била подарена, че са я получили в замяна на други стихове, че са смятали да донесат за нея на полицията, че е станала грешка, че не са я чели. Намеренията непрестанно се преплитат с друго: някои от арестуваните са от почтени семейства, които се заемат да демонстрират почтените им намерения, в резултат на което в контекста на одата се оказват вплетени телата на търговец на коприна, архиепископ, стар аристократичен род и дълга серия писма до генерал-лейтенанта на полицията.⁵

В резултат на непрестанното преплитане на мрежите от тела и намерения действията на полицията са изложени на риска да се окажат друго. Опитът ѝ да накаже

2 Arlette Farge, *Dire et mal dire: L'opinion publique au XVIIIe siècle*. Paris: Seuil, 1992, 37

3 Robert Darnton, *Poetry and the Police: Communication Networks in Eighteenth-Century Paris*. Cambridge: Harvard University Press, 2010, 8.

4 Пак там, 7-11.

5 Пак там, 17-20.

един престъпник рискува да се окаже насилие, опитът ѝ да защити името на краля – опетняване на името му, опитът ѝ да направи нещо – направене на нищо.⁶

Известно време полицията се надява, че е открила точка, в която мрежите от тела и намерения са скрепени стабилно. Професорът по философия Пиер Сигорн отказва да признае от кого е получил одата, да подпише протокола от разпита и полицията подозира, че той е авторът ѝ, че мълчанието му прикрива престъпно намерение. Но то се оказва свързано с опит да прикрие студенти, с които се е сблизил и на които е дръзнал да преподава нютоновата физика, за първи път във френски университет.⁷

След като не може да открие автора и не може да продължи да не го открива, полицията е на път да реши, че автор на одата е народът. Но така изглежда, че самият народ посяга на името на краля, че в народа зрее посегателство срещу краля от рода на фрондата,⁸ че единственото, което стои на пътя на бунта, е апаратът на полицията, че за да може да защити краля, този апарат трябва да бъде усилен с допълнителни средства и допълнителни правомощия.⁹

Независимо от сложните и разнопосочни трансформации на модерните апарати на сигурност, режимът на полицейското контекстуализиране е останал сравнително непроменен до края на Студената война.¹⁰ Ако обобщим чертите му, то тръгва от опасност, за да я свърже с мрежи от тела и намерения, които се стреми да проследява до точките на скрепването им, но които непрестанно се преплитат, пораждайки риска да се окаже, че е било друго, че дори самата политика на сигурност създава несигурност.

3. Големите данни

Големите данни са направили производството на контекст дотолкова ефективно и евтино, че то вече не е ограничено от цената си.

Ако апарати за сигурност от рода на полицията разполагат с големи данни, възможностите им стават практически неограничени. Да защитаваме границите на

6 Пак там, 21.

7 Пак там, 24.

8 Пак там, 127.

9 Пак там, 27-28, Arlette Farge, *Dire et mal dire: L'opinion publique au XVIIIe siècle*. Paris: Seuil, 1992, 182-183.

10 David Garrioch, "The Paternal Government of Men: The Self-Image and Action of the Paris Police in the Eighteenth Century". *A History of Police and Masculinities, 1700-2010*, eds. Barrie, David, and Susan Broomhall. New York: Routledge, 2012, 35-54.

частното си пространство от тях става невъзможно. Всъщност частното вече не съществува, съществуването ни е станало публично.

Две предварителни уточнения.¹¹

1. Една база данни е организирана от своята архитектура. За целите на тази статия можем да си представим тази архитектура като таблица или като серия таблици, насложени една върху друга в сложна геология от хоризонтални и вертикални пластове. Данните в една база са големи, когато преливат отвъд архитектурата ѝ, независимо от инвестираното в нейното доизграждане, защото са твърде много, защото се натрупват в реално време, защото прииждат непрекъснато. За целите на тази статия можем да си представим големите данни като серия таблици, които биват неспирно пренаписвани, пренапасвани, преподреждани, така че данните в тях по-скоро протичат или се утаяват, отколкото застиват в твърдо състояние.
2. Големите данни се състоят преди всичко от метаданни. Такива метаданни произвежда всяка цифрова комуникация. Например, когато отворя сайта на NSA Today в брауъра си, той записва в бисквитка на моето устройство IP адреса, предпочитанията ми, страницата, от която съм бил пренасочен, какъв брауър и операционна система използвам. Сървърът, който хоства сайта, вероятно записва освен това времето, в което съм отворил и затворил страницата, както и идентификатор, с който да ме разпознава като потребител. Други страници могат да записват предпочитанията, локализацията, потребителското име, паролата ми, рекламите, които ми показват, страниците, които споделям, профилите, през които го правя. Приложенията, които се издържат от реклама, могат да препращат данни за моята активност, локализация, профил, предпочитания на компании, които ги анализират, за да персонализират рекламите, които виждам на екрана си. Тези метаданни регистрират не комуникативно съдържание, а комуникативни събития. Поради това те могат да бъдат събирани, натрупвани, анализирани, без да бъде нарушавано правото ми на тайна на кореспонденцията, също както не го нарушават пощите, когато регистрират адресатите и датите на изпращане на писмата ми, или телекомуникационните компании, когато регистрират телефоните, с които се

¹¹ Тези уточнения се основават върху Rob Kitchin, *The Data Revolution: Big Data, Open Data, Data Infrastructures and Their Consequences*. London: SAGE, 2014, 98-99, Marquis-Boire, Morgan, Glenn Greenwald, Micah Lee. „Behind the Curtain: A Look at the Inner Workings of XKEYSCORE”. *The Intercept*, 02.07.2015.

свързвам, времето и продължителността на разговорите.

Да си представим, че потребител търси информация за даден апарат на сигурност.¹² Това не е престъпление, но в него може да се крие риск. Риск от нежелана публичност, от покушение срещу едно публично име.

Ако апаратът за сигурност има достъп до големи данни, той може да контекстуализира риска. Метаданните от сесията на рисковия потребител позволяват той да бъде свързан с IP адрес. Запитване в базата за други комуникативни събития, чиито метаданни включват този IP адрес, би го свързало с потребителски профили и с физически адреси на устройства. Това на свой ред би направило възможно идентифицирането на профилите, които ползва от едно устройство или на устройствата, които ползва с един профил. След като потребителят е триангулиран, след като е реконструирана мрежата от използваните от него профили и устройства, от базата данни могат да бъдат извлечени всички свързани с него комуникативни събития. Въз основа на тях могат да бъдат правени далечни и сложни връзки. Ако потребителят трябва да бъде локализиран, би било достатъчно да бъдат потърсени метаданните от сайт, който поддържа прогноза за времето. Ако трябва да бъде изяснен произходът му, са достатъчни метаданни от сайт, който отчита езиковите му предпочитания. Ако трябва да бъде изяснена сериозността на риска, могат да бъдат анализирани метаданните от търсенията му в интернет, които биха показали например, че интересът му към апаратите за сигурност е спорадичен, вероятно продиктуван от новини за уязвимостта на личните данни онлайн. За да бъде идентифициран телефонът му, вероятно биха били достатъчни метаданните, генерирани от ползването на мобилен интернет, за да бъде идентифицирана банковата му карта – данните, изпращани към аналитични агенции за онлайн реклама от сайтове, където е купувал или плащал, за да бъде проследено движението му – данни от приложения, които изискват локализация, за да бъде реконструирана биографията и средата му – данни от социални мрежи.

Изграждането на база от големи данни изисква значителни инвестиции. Но след като тя е изградена, правенето на връзки в нея не изисква капитал или време. То не изисква дори редки умения или знания.

Всъщност най-смушаващото разкритие, направено от Едуард Сноудън, е не следенето на държавни глави или американски граждани, а интегрирането на изградените от апаратите за сигурност бази данни със софтуер, който позволява

¹² Този пример резюмира в значително опростен вид инструкциите в Advanced HTTP Activity Analysis. *The Intercept*, 01.07.2015.

изтъкването на връзки в реално време и го прави просто като търсенето в интернет.¹³

Но след като връзките не изискват да бъде платена цена, след като не отнемат време, след като не изискват особени умения или знания, няма причина те да бъдат прекъсвани. Те могат да бъдат оставени да се разгръщат неограничено. Нещо повече, те трябва да бъдат оставени да се разгръщат неограничено. Защото тогава биха давали знание, каквото не може да даде дори най-детайлният анализ на един комуникативен акт.

4. Поведението на потребителите

Големите данни произвеждат знание за поведението на потребители.

Поведението не може да бъде сведено до индивидуални постъпки, също както населението не може да бъде сведено до индивиди или до отношения между индивиди. То се характеризира поне със следните черти:¹⁴

1. Поведението се формира в резултат на натрупване. За да прераснат в поведение, постъпките трябва да се отличават с известна регулярност.
2. За да познаваме нечие поведение, трябва да отчитаме не само как постъпва той, но и как може да постъпи. Това предполага да пресмятаме възможни събития, лишени от спокойната сигурност на актуалното.¹⁵
3. Поведението е стохастически феномен. Докато за една постъпка може да се твърди, че е или налице, или не, поведението се характеризира с вероятност, която не може да бъде редуцирана до дизюнктивната логика на наличието и липсата.
4. Поведението не може да бъде абстрахирано от средата си. Дори когато изглежда движено от инерция, то е формирано от наславането на реакции спрямо отворени серии елементи, свързани от сложни, несигурни зависимости, които функционират по-скоро като корелации, отколкото като причини.¹⁶
5. Поведението откроява една иманентна нормалност. Ако познаваме нечие

13 Marquis-Boire, Morgan, Glenn Greenwald, Micah Lee. XKEYSCORE: NSA's Google for the World's Private Communications. *The Intercept*, 01.07.2015, Gallagher, Ryan. „Profiled: From Radio to Porn, British Spies Track Web Users' Online Identities” *The Intercept*, 25.05.2015.

14 Това понятие за поведение се основава върху Michel Foucault, *Sécurité, Territoire, Population: Cours au Collège de France (1977-1978)*. Paris: Seuil, 2004, 45.

15 Тук се опирам на детайлния анализ на отношението между възможност, потенциалност и актуалност в: Дарин Тенев, *Отклонения: Опити върху Жак Дерида*. Фондация за хуманитарни и социални изследвания, „Изток-запад“, 2013, 28-41.

16 За отношението между поведение и среда виж Michel Foucault, *Sécurité, Territoire, Population: Cours au Collège de France (1977-1978)*. Paris: Seuil, 2004, 21-23.

поведение, знаем какво е нормално за него. Не доколко се доближава или отдалечава от норма, предписана отвън, а какво се случва често, как става обикновено, какво може да се очаква.¹⁷

6. Знанието за нормалността на едно поведение позволява да бъдат разпознавани отклоненията от нея – инцидентите, които го прекъсват, рисковете, които го обгръщат, опасностите, в които се съгъстват рисковете, щом преминат определен праг на вероятност, кризите, в които прерастват опасностите, щом преминат прага на актуалното.¹⁸
7. Натрупването на знания за поведението на потребителите прави възможно аналитичното им индивидуализиране – като елементи от едно множество или като множество от елементи.¹⁹ Например то може да открие множество рискове в поведението на един потребител или да го открие като рисков потребител сред едно множество, да индивидуализира групи потребители, да групира индивидуални потребители, да разлага потребители до групи индивидуални черти.
8. Да управляваш едно поведение означава да го оптимизираш – не да премахваш рискове, а да ги уравниш така, че да не допуснеш съгъстването им в опасности или прерастването им в кризи, да нормализираш отклоненията, като отслабваш негативното и усилваш позитивното.²⁰

Модерните апарати на сигурност са формирани от статистически технологии.²¹

Тъкмо те са пренасочили работата на апаратите на сигурност от отблъскване на опасности към предотвратяване на рискове, идентифицирани като възможни отклонения от едно нормално състояние на нещата.

Но статистическите технологии от епохата на модерността са предполагали многобройни населения, локализиращи в определена територия. Големите данни правят възможна прилагането им към детериториализирани населения и към населения от един представител.

17 Пак там, 13.

18 Пак там, 62-64.

19 Пак там, 186-188.

20 Пак там, 65.

21 Пак там, 104, 107-108, 280-281. За възловата роля на статистиката в модерната управляемост виж също: Момчил Христов, „Биополитиката като техника и технология“ *Годишник на СУ „Св. Климент Охридски“*. Книга „Социология“. Т. 104 (2013), 70, 75, Ian Hacking, *The Taming of Chance*. Cambridge: Cambridge UP, 1990.

5. Ефективността на големите данни

Големите данни минимизират цената на изтъкването на връзки. Поради това те не изискват прекъсването на тъканта им. Но след като тя остава непрекъсната, няма друго, което да не е втъкано в нея, което да се преплита в нея или да я обърква.

Инцидентите, рисковете, опасностите, кризите разкриват не другото на едно поведение, а още за него. Дори след време да се окаже, че се е променило, вече натрупаните знания ще запазят стойността си. Каквото и още да научим, то няма да е било друго.

Ще илюстрирам неузвимостта на големите данни за другото с един случай от тихоокеанската политика.²² Тъй като дистанцията, която ни дели от нея, неизбежно превръща имената и действията в абстракции, ще представя този случай като алегория.

Основното лице в тази история е бял, мъж, на средна възраст, когато се развиват събитията, през 2012 г. Навремето, през 1960-те, майка му е секретарка на влиятелен политик. Политикът има син на неговата възраст и те растат заедно. След това заминава, учи, работи. Връща се след години, когато синът на влиятелния политик е станал влиятелен политик. Приятелството им се е запазило и той получава спокойна и добре платена държавна работа. Но военните правят преврат, скоро приятелят му е принуден да емигрира, той заминава отново. Приятелят му опитва да организира движение за демокрация, насочено срещу властта на военните. Той му помага, пише писма, събира средства, организира митинги на емигранти в подкрепа на демокрацията. Тези митинги обикновено завършват с приятелски срещи. Една от тях е подслушвана от правителството на съседната тихоокеанска държава, в която се провежда. След време той ще си спомни, че разгорещени, може би дори в опиянение, са се питали не могат ли да накарат американците да убият тиранина с дрон и са настоявали, че са готови да го убият лично.

Дали в тези думи се крие опасност? За да реши това, полицията на тихоокеанската държава опитва да ги контекстуализира. Разпитва, претърсва, конфискува, отнема паспортите на всички, които изглеждат свързани с опасността от едно потенциално покушение. Но разплитайки връзките на една възможна конспирация, полицията изразходва все повече време и сили, а все още не може да открие точка на скрепване на мрежите от тела и намерения, точката на престъпното намерение. Нещо повече, изтъкването в разследването връзки се оказват преплетени с

²² Случаят е описан детайлно в: Ryan Gallagher, Nicky Hager, “The Raid: In Bungled Spying Operation, NSA Targeted Pro-Democracy Campaigner”, *The Intercept*, 15.08.2016.

друго, със стремежа на демократичното правителство да подобри отношенията си с хунтата от близката тихоокеанска държава. Всъщност правителството е разпоредило разследването, защото се е надявало да покаже на хунтата, че прави нещо срещу нейните противници, но колкото повече връзки изтъква полицията, толкова повече изглежда, че не прави нищо. Така че правителството решава да се обърне към Агенцията за национална сигурност на Съединените щати.

Агенцията разполага с особено големи данни. Скоро тя изпраща на полицията на тихоокеанската държава справка от около 190 страници, включваща всички актове на комуникация между него и приятеля му, данни от социалните мрежи, от пазаруване с банкови карти, от чекиране на полети, избрани цифрови писма, обяснение в любов към кола, странна покупка на ботуши. Тези данни изглеждат просто натрупани, но тъкмо натрупването им позволява да се знае нещо повече от радикалните му изказвания или свързаността му с радикализирани борци за демокрация, които е установила полицията на тихоокеанската държава. То позволява да се знае поведението му. Там, където полицията се е показала безсилна, сляпа, един апарат за сигурност, въоръжен с големи данни, лесно може да прецени, че установените радикални постъпки не са регулярни, че те не са нормалното му поведение, че се дължат на влиянието на приятелската му среда, че има незначителна вероятност да прераснат в радикални действия, че макар да са свързани с риск, този риск остава под прага на опасността и следователно доброто управление изисква срещу него да не се предприема нищо. Единственият бял в тази история получава обратно паспорта си с устно извинение от министъра на вътрешните работи. Останалите арестувани, коренни жители, остават в ареста.

След като получава обратно паспорта си, той прави опит да накара полицията да признае, че е сгрешила, че е било друго, че приятелите му не са представлявали опасност, че са възнамерявали да се борят за демокрация демократично, че са били недемократично арестувани, че трябва да получат обратно правата и свободите, които са гарантирани от паспортите им. Но полицията вече знае, че тези радикални постъпки няма да прераснат в радикално поведение, че неговите критики, протести, инициативи не представляват опасност. Полицията е признала грешката си, но опитите му да я накара да признае, че всъщност е било друго, не получават отговор. Дори отрицателен.

Големите данни увеличават ефективността на апаратите за сигурност до такава степен, че според заместник-директора на ЦРУ по цифровите иновации през миналата година те са позволили на агенцията да предвижда рискове за реда няколко дни по-

рано в сравнение с обичайните начини, по които ги идентифицират тайните служби,²³ при това без да се налага да плащат значителната цена, изисквана за едно разкриване на тайни.

6. Хипотетично заключение

Съчетаването на апаратите за сигурност с големи данни може да се окаже революция във властовите технологии, сравнима с раждането на статистиката.

Такива революции не са възвестени от тълпи, барикади, знамена, кръв. Но те могат да предизвикат не по-дълбоки и неотвратими промени.

Един от обучителните документи на Националната агенция по сигурност съобщава на работещите с големи данни, че за да разбират прихванатите съобщения, трябва да ги контекстуализират:

Речникът може да има и често има не само денотативна стойност; той може да е натоварен с културно обусловен багаж, който да предизвиква определена емоционална реакция от един член на съответната култура. За аналитика от службите за сигурност да „схване“ културните референции често е ключово за разбирането какво се случва. ... След като знаете къде е обектът на разследването и имате идея как действа и кои са приятелите му, е време да научите наистина какво го кара да действа. Анализаторите често пренебрегват значението на разбирането на психологията и културата на своя обект. Те могат погрешно да си позволят да категоризират определени сценарии или действия като „немислими“. Един от начините да бъдат избегнати подобни провали на въображението е да се оперира в колкото е възможно по-голяма степен в понятийното пространство на обекта. ... Понятийното пространство на обекта е цялостната и референциална рамка – неговата култура (социална, религиозна, етническа, национална, организационна), на индивидуално ниво – неговата личност. Да се опитаме да оперираме в понятийното пространство на обекта означава да живеем в главата му, да го разбираме достатъчно него и средата му, да сме изяснили достатъчно какво значение има нещо за него, какво е способен да направи и как би следвало да реагира.²⁴

Конвенционалните апарати на сигурност са изисквали ограничено контекстуализиране. Те са пренебрегвали социалната, религиозната, етническата, националната, организационната култура, средата, личностите, референциалните ни рамки, смисъла, с който обрастват знаците вътре в нас, за да не се изгубят в главите ни.

Но благодарение на големите данни, на произвежданите от големи данни знания за нашето поведение, границата между външното и вътрешното ни вече не е непроницаема. Главите ни са станали видими като телата ни.

23 Frank Konkel, „The CIA Says It Can Predict Social Unrest as Early as 3 to 5 Days Out“. *Defense One*, 05.10.2016.

24 Deep Target Knowledge. *SID Today*, 22.08.2003.

След като апаратите за сигурност мога да живеят в главите ни, къде трябва да живеем ние, ако не искаме да бъдем управлявани по този начин, ако искаме да бъдем свободни?

Либерализмът днес е жизнеспособен само доколкото успява да отговори на този въпрос.

Библиография:

Тнев, Дарин. *Отклонения: Опити върху Жак Дерида.* Фондация за хуманитарни и социални изследвания, „Изток-запад“, 2013

Христов, Момчил. „Биополитиката като техника и технология“ *Годишник на СУ „Св. Климент Охридски“.* Книга „Социология“. Т. 104 (2013), с. 59-78

Advanced HTTP Activity Analysis. *The Intercept*, 01.07.2015, <https://theintercept.com/document/2015/07/01/advanced-http-activity-analysis-2/>

Darnton, Robert. *Poetry and the Police: Communication Networks in Eighteenth-Century Paris.* Cambridge: Harvard University Press, 2010

Deep Target Knowledge. *SID Today*, 22.08.2003, <https://theintercept.com/snowden-sidtoday/3008324-deep-target-knowledge/> (посетен на 20.03.2017)

Farge, Arlette. *Dire et mal dire: L'opinion publique au XVIIIe siècle.* Paris: Seuil, 1992

Foucault, Michel. *Sécurité, Territoire, Population: Cours au Collège de France (1977-1978).* Paris: Seuil, 2004

Gallagher, Ryan. „Profiled: From Radio to Porn, British Spies Track Web Users' Online Identities” *The Intercept*, 25.05.2015, достъпен на <https://theintercept.com/2015/09/25/gchq-radio-porn-spies-track-web-users-online-identities/> (посетен на 20.03.2017)

Gallagher, Ryan, Nicky Hager. “The Raid: In Bungled Spying Operation, NSA Targeted Pro-Democracy Campaigner” *The Intercept*, 15.08.2016, достъпен на <https://theintercept.com/2016/08/14/nsa-gcsb-prism-surveillance-fullman-fiji/> (посетен на 20.03.2017)

Garrloch, David. “The Paternal Government of Men: The Self-Image and Action of the Paris Police in the Eighteenth Century”. *A History of Police and Masculinities, 1700-2010*, eds. Barrie, David, and Susan Broomhall. New York: Routledge, 2012, pp. 35-54

Hacking, Ian. *The Taming of Chance.* Cambridge: Cambridge UP, 1990

Kitchin, Rob. *The Data Revolution: Big Data, Open Data, Data Infrastructures and Their Consequences.* London: SAGE, 2014 98-99

Konkel, Frank. The CIA Says It Can Predict Social Unrest as Early as 3 to 5 Days Out. *Defense One*, 05.10.2016, <http://www.defenseone.com/technology/2016/10/cia-says-it->

[can-predict-social-unrest-early-3-5-days-out/132121/](#) (посетен на 20.03.2017)

Lee, Micah. Secret 'BADASS' Intelligence Program Spied on Smartphones. *The Intercept*, 25.01.2015, достъпен на <https://theintercept.com/2015/01/26/secret-badass-spy-program/> (посетен на 20.03.2017)

Marquis-Boire, Morgan, Glenn Greenwald, Micah Lee. XKEYSCORE: NSA's Google for the World's Private Communications. *The Intercept*, 01.07.2015, достъпен на <https://theintercept.com/2015/07/01/nsas-google-worlds-private-communications/> (посетен на 20.03.2017)

Marquis-Boire, Morgan, Glenn Greenwald, Micah Lee. „Behind the Curtain: A Look at the Inner Workings of XKEYSCORE”. *The Intercept*, 02.07.2015, достъпен на <https://theintercept.com/2015/07/01/nsas-google-worlds-private-communications/> (посетен на 20.03.2017)

Ryle, Gilbert. “The Thinking of Thoughts: What is Le Penseur doing” *Collected Papers*. Vol. 2. London: Routledge, 1971, pp. 494-510 496-498